

TLV

TANDVÅRDS- OCH
LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Återrapportering av glesbygdsbidrag för verksamhetsåret 2020

Citera gärna Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets rapporter, men glöm inte att uppge källa: Rapportens namn, år och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, januari 2022
Kontaktperson: Peter Skiöld
Diarienummer: 89/2022

Postadress: Box 22520, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Fleminggatan 18, Stockholm
Telefon: 08 568 420 50
www.tlv.se

Förord

Tillgänglighet till apotek är viktigt för att säkerställa tillgång till läkemedel och apoteksservice. I syfte att förbättra förutsättningarna för apotek med begränsat kundunderlag, inrättade regeringen 2013 ett särskilt bidrag för apotek i glesbygd. I november 2020 beslutade regeringen att ändra kriterierna för glesbygdsbidrag i syfte att göra det möjligt för fler apotek att få ta del av bidraget. De nya kriterierna tillämpades retroaktivt vilket innebar att apotek fick bidrag enligt de nya kriterierna för hela verksamhetsåret 2020. Målet med bidraget är att upprätthålla en god läkemedelsförsörjning i hela landet.

TLV ansvarar för att utfärda föreskrifter om hur bidragets storlek ska beräknas, handlägga och besluta om bidrag till apotek. I uppdraget ingår att ge en samlad ekonomisk redovisning av bidraget av föregående års bidragsbeslut, redovisa bidragets användning och effekter samt ge en prognos för det kommande bidragsåret. I denna rapport redovisas 2021-års beslut om bidrag för verksamhetsåret 2020.

TLV:s arbetsgrupp för rapporten har bestått av Andreas Brynolfsson Borg, Catherine Bäckvall, Eva Stavenberg och Peter Skiöld.

Stockholm, januari 2022

Agneta Karlsson
Generaldirektör, TLV

Bidrag till apotek i glesbygd

Enligt 17 § förordningen (2013:80) om bidrag till öppenvårdsapoteksservice av allmänt ekonomiskt intresse ska TLV, senast den 1 februari varje år, lämna en samlad ekonomisk redovisning av det föregående årets bidragsbeslut till regeringen.¹

Av redovisningen ska det framgå:

1. vilka tillståndshavare som har fått bidrag och vilka öppenvårdsapotek bidragen avser och hur många ansökningar om bidrag som avslagits,
2. vilka förändringar i öppethållandetider som skett för de öppenvårdsapotek som fått bidrag även tidigare år, och
3. en prognos för det kommande bidragsårets bidragsgivning.

Denna återrapportering avser beslut om bidrag för verksamhetsåret 2020. Beslut om bidrag fattades i maj 2021 med stöd av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter (TLVFS 2013:4) om bidrag till öppenvårdsapoteksservice av allmänt ekonomiskt intresse.

Samlad ekonomisk redovisning

För verksamhetsåret 2020 fick tre tillståndshavare bidrag för 38 öppenvårdsapotek.² Av dessa fick 11 apotek bidraget reducerat till godkänd nivå, det vill säga motsvarande en rörelsemarginal före av- och nedskrivningar på fyra procent. Övriga 27 apotek fick ett bidrag som resulterade i att rörelsemarginalen understeg fyra procent. Ett apotek fick avslag på ansökan.

Tabell 1. Sammanfattande tabell över beslut om bidrag för verksamhetsåret 2020

Beslut om bidrag	Antal apotek
Bifall	38
Rörelsemarginal under 4 procent efter bidrag	27
Rörelsemarginal lika med 4 procent efter bidrag	11
Avslag	1
Totalt	39

Källa: TLV

För verksamhetsåret 2020 uppgick bidraget till totalt 10,5 miljoner kronor. Apotek Hjärtat hade flest apotek som var berättigade till bidrag och fick också mest bidrag, följt av Kronans Apotek och Apoteksgruppen. Apoteket AB ansökte inte om bidrag för verksamhetsåret 2020, men har gjort det tidigare år.

¹ Ändrad genom förordning (SFS 2020:853) den 23 oktober 2020, <https://svenskorfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2020-10/SFS2020-853.pdf>

² Varje enskilt öppenvårdsapotek ska enligt lag ha ett tillstånd utfärdat av Läkemedelsverket. En och samma tillståndshavare kan inneha tillstånd för flera apotek.

Tabell 2. Bidrag per apotek verksamhetsåret 2020

Apotek Hjärtat	Län	6 240 038	Kronans Apotek	Län	3 426 686
Ankarsrum	Kalmar	436 808	Arjeplog	Norrbottn	222 009
Bjurholm	Västerbotten	350 875	Burträsk	Västerbotten	198 887
Boliden	Västerbotten	460 059	Dorotea	Västerbotten	294 215
Ekshärad	Värmland	313 667	Gränna	Jönköping	113 148
Funäsdalen	Jämtland	209 637	Hedesunda	Gävleborg	378 744
Hede	Jämtland	306 197	Klintehamn	Gotland	168 685
Husum	Västernorrland	264 693	Likenäs	Värmland	350 803
Hörnefors	Västerbotten	221 499	Sorsele	Västerbotten	328 994
Jöm	Västerbotten	551 320	Sälen	Dalarna	180 140
Lammhult	Kronoberg	384 427	Tärnaby	Västerbotten	202 252
Liden	Västernorrland	482 805	Virserum	Kalmar	210 508
Lit	Jämtland	297 529	Vittangi	Norrbottn	463 542
Långshyttan	Dalarna	453 900	Åsele	Västerbotten	314 759
Mörlunda	Kalmar	493 293			
Ramsäle	Västernorrland	282 619			
Ryd	Kronoberg	410 914			
Ullånger	Västernorrland	64 466			
Vikbolandet	Östergötland	255 330			
Apoteksgruppen	Län	870 203			
Hammarstrand	Jämtland	51 456			
Lenhovda	Kronoberg	15 959			
Lönsboda	Skåne	11 590			
Malå	Västerbotten	129 173			
Molkom	Värmland	236 699			
Storfors	Värmland	307 610			
Åseda	Kronoberg	117 716			

Källa: TLV

Bidraget har reducerats för apoteken i Ankarsrum, Liden, Mörlunda och Ryd. Orsaken till att dessa apotek fått bidragen reducerade är att bidrag inte beviljats för de månader då apoteken inte hade tillräckligt öppethållande eller var helt stängda.

Det samlade bidraget som betalats ut har varit väsentligt lägre än vad som prognostiserades när regelverket och beräkningsmodellen utformades. Regeringen har hittills avsatt 20 miljoner kronor per år³, medan det samlade utbetalda bidraget har uppgått till högst 11 miljoner kronor.

Antalet apotek som ansökt om glesbygdsbidrag för verksamhetsåret 2020 är det högsta sedan bidraget infördes. Ökningen förklaras av att regeringen ändrat kriterierna för glesbygdsbidrag, vilka tillämpas på ansökningar om bidrag från och med verksamhetsåret 2020. Ett apotek fick avslag på ansökan för verksamhetsåret 2020 på grund av att rörelsemarginalen översteg fyra procent.

³ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, S2021/08111 (delvis), www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=22352

Tabell 3. Bidrag och antal ansökningar per år

	Bidrag (kr)	Ansökningar	Varav bifall	Varav avslag	Varav återtagna
2016	10 096 589	37	34	1	2
2017	10 981 887	37	35	1	1
2018	10 955 768	33	33	-	-
2019	9 450 088	34	31	3	-
2020	10 536 927	39	38	1	-

Källa: TLV

Not. Jämförelser över tid försvåras av att antal tillståndshavare varierar mellan åren.

Apotekens öppethållande

För att fler ska kunna få ta del av bidraget har kravet på genomsnittligt öppethållande sänkts från 30 till 20 timmar per vecka för apotek som har en försäljning av receptförskrivna läkemedel som överstiger 3 miljoner kronor, respektive från 14 till 10 timmar per vecka för apotek med försäljning av receptförskrivna läkemedel som inte överstiger 3 miljoner kronor. Kriterierna tillämpades från och med verksamhetsåret 2020.

Flera apotek har ändrat öppethållandet över tid, men det går inte att dra några generella slutsatser av dessa ändringar. Uppgifterna om öppethållande är utan hänsyn till perioder då apoteken hade begränsat öppethållande eller var helt stängda. Det förekommer även att apotek ändrar öppettiderna under året, vilket gör att jämförelser mellan åren i tabellen nedan bör göras med försiktighet. Övriga apotek som ansökt om bidrag för verksamhetsåret 2020 hade oförändrat öppethållande.

Samtliga apotek utom två har öppet mer än 30 timmar under vecka 48 2021. Undantagen är apoteket i Tärnaby⁴ och i Liden som har öppet 28 respektive 20 timmar och 30 minuter per vecka.

Tabell 4. Apotek med förändrat öppethållande 2019–2021, timmar per vecka, exkl. nedlagda

Tillståndshavare	Ort	2019	2020	2021
Apotek Hjärtat	Ankarsrum	33,0	32,5	31,0
Apotek Hjärtat	Husum	35,0	35,0	32,5
Apotek Hjärtat	Hörnefors	37,5	35,0	35,0
Apotek Hjärtat	Liden	32,5	32,5	20,5
Kronans Apotek	Hedesunda	30,0	36,5	36,5

Källa: Uppgifter om apotekens öppethållande är hämtade från apotekens ansökningar för åren 2019 och 2020 samt från apotekens hemsidor för år 2021 (vecka 48).

⁴ Eftersom apoteket inte ändrat öppethållandet de senaste åren redovisas det inte i tabellen.

Bidragets användning och effekter

Målet med det särskilda bidraget för öppenvårdsapoteksservice i glesbygd, som regeringen inrättade 2013, är att upprätthålla god läkemedelsförsörjning i hela landet, det vill säga erbjuda apoteksservice i regioner där de affärsmässiga förutsättningarna att driva verksamhet är begränsade.

En majoritet av de apotek som ursprungligen uppfyllde kriterierna för att få bidrag finns kvar och har ungefär samma öppethållande som tidigare. Mot bakgrund av att antalet apotek som uppfyller kriterierna minskat ändrades kriterierna för att få bidrag från och med verksamhetsåret 2020, för att reducera risken att apotek läggs ned. Utan de ändringar som gjordes av kriterierna 2020 hade 15 apotek inte varit aktuella för bidrag. Av dessa hade 14 apotek en försäljning av receptförskrivna läkemedel som överstiger den tidigare tillåtna övre gränsen. Ytterligare ett apotek hade ett genomsnittligt öppethållande under 30 timmar vilket inte berättigat det till bidrag med tidigare kriterier.

Antalet apotek som beviljats bidrag med reduktion, dvs. en justering av bidragets storlek med hänsyn till apotekets resultat, har minskat från 58 procent 2013 till 21 procent 2020. Detta betyder att rörelseresultatet generellt sett har försämrats för apotek som ansökt och uppfyller kriterierna för glesbygdsbidrag. Verksamhetsåret 2020 hade 10 apotek ett negativt resultat även efter bidrag. Motsvarande siffra för verksamhetsåret 2019 var åtta apotek.

TLV:s bedömning är att flera av dessa apotek hade riskerat att stängas om bidraget inte funnits eftersom de ekonomiska förutsättningarna då skulle ha varit sämre.

Utveckling sedan bidraget infördes

Antal orter med apotek som ligger minst 20 kilometer till närmsta apotek är i princip oförändrat sedan glesbygdsbidraget infördes. År 2013 uppfyllde apotek i 130 orter avståndskriteriet, vilket kan jämföras med apotek i 123 orter vid utgången av 2021. De apotek som lagts ner fanns i Lima, Marstrand, Unnaryd, Harads, Särna, Föllinge och Mariannelund. Orsaken till att apotek lagt ner har i flera fall varit att det inte har varit möjligt att rekrytera en farmaceut. Inget ytterligare apotek har lagt ner under 2021.

I de fyra orterna Hallstahammar, Sunne, Trosa och Älmhult som hade ett apotek 2013 har det öppnat ytterligare apotek inom 20 kilometer från ett befintligt apotek. Det innebär att apotek på dessa orter inte kvalificerar för bidrag.

Prognos för de kommande bidragsåren

TLV:s senaste prognos för hela apoteksmarknadens utveckling visar på en tillväxt i termer av försäljningsvärde och bruttoresultat 2020–2022.⁵ Apotekens samlade rörelseresultat efter av- och nedskrivningar har minskat de senaste åren och beräknas 2020 vara drygt 600 miljoner kronor lägre än 2017.

TLV har under 2021 följt utvecklingen på apoteksmarknaden och träffat representanter för Apoteksbranschen. Apotekens e-handel har ökat och utgjorde 16,3 procent av den totala försäljningen på apoteksmarknaden 2020 jämfört med 10,7 procent 2019.⁶

En begränsad översyn av apotekens handelsmarginal har genomförts under 2021, vilket resulterade i att TLV beslutade att höja den extra ersättning som apoteken får för expediering av läkemedel i periodens vara-systemet.

De ändrade gränserna för högsta tillåtna försäljning av receptförskrivna läkemedel och minsta öppethållande, som gällde från och med verksamhetsåret 2020, innebär att fler apotek kvalificerar sig för bidrag.

Utfallet de kommande åren påverkas av hur många apotek som söker och är berättigade till bidrag, men även av hur apotekens rörelseresultat utvecklas. Prognosen för bidragsåret 2022, som avser verksamhetsåret 2021, uppgår till cirka 15 miljoner kronor. Bidrag kommer att betalas ut under andra kvartalet 2022, efter att TLV prövat samtliga ansökningar.

För bidragsåret 2023 uppgår prognosen till 20 miljoner kronor per år.

---

⁵ TLV, 2020 års uppföljning av apoteksmarknadens utveckling, nov. 2020 (dnr. 607/2020) www.tlv.se/download/18.659f4b7617597464fbb8257d/1605533427173/rapport_uppfoljning_apoteksmarknaden_2020.pdf

⁶ Sveriges Apoteksörening, Branschrappport 2021, mars 2021, www.sverigesapoteksforening.se/branschrappport-2021/